

Kurzus kódja(i): FLM18-402.15

Kurzus címe: Fiatalok és az új hullámok

Tanár neve: Milojev-Ferkó Zsanett

Kurzus időpontja, helye: Péntek 8:30-10:00, -137-es terem

Kurzus típusa: Szeminárium

Kurzus leírása: A kurzus során az új hullámok és a fiatalság kapcsolatát vizsgáljuk meg. Ez az időszak ugyanis nem csak a fiatal rendezőnemzedék berobbanásának időszaka volt a filmtörténetben, hanem a fiatalokról szóló felnöv(eked)éstörténetek, azaz a Bildung narratívát alkalmazó történetek elterjedését is magával hozta. Az előadások során az egyes új hullámos nemzeti sajátosságok bemutatása után két-három film segítségével közösen elemezzük a fiatalok reprezentációját az új hullámos stílus, valamint a modernista forma összefonódásán keresztül.

Bevezetés I.: a filmi modernizmus és az új hullámok. Kialakulásuk intézmény, film-, forma- és társadalomtörténeti kontextusa. A modernizmus filmtörténeti előzményei. Kötelező filmek: Ingmar Bergman: *Egy nyár Mónikával* (1953), Roberto Rossellini: *Németország nulla évben* (1948)

Bevezetés II.: a fiatalokról szóló filmek műfajvonzalmai és definíciós problémák. A felnövéstörténetek tematikus és formai sajátosságai. Fiatalságkonceptiók különböző megközelítésben (társadalomtörténet, filozófia).

Franciaország

Kötelező filmek: Francois Truffaut: *400 csapás* (1959), Jean-Luc Godard: *Éli az életét* (1962)

Ajánlott film: Claude Chabrol: *A szép Serge* (1958)

Olaszország

Kötelező filmek: Ermanno Olmi: *Az állás* (1961) (online: <https://m.ok.ru/video/2251391765101>), Bernardo Bertolucci: *Forradalom előtt* (1964) (online: <https://www.stb.hu/video/6tllbkqp5l8COli5>)

Anglia

Kötelező filmek: Tony Richardson: *A hosszútávfutó magányossága* (1962), *Egy csepp méz* (1961)

Amerikai Egyesült Államok

Kötelező filmek: Mike Nichols: *Diploma előtt* (1967), Peter Bogdanovich: *Az utolsó mozielőadás* (1971)

Ajánlott film: Arthur Penn: *Alice étterme* (1969)

Csehszlovákia

Kötelező filmek: Jiri Menzel: *Szigorúan ellenőrzött vonatok* (1966), Milos Forman: *Fekete Péter* (1963)

Ajánlott film: Ivan Passer: *Intim megvilágításban* (1965)

Lengyelország

Kötelező filmek: Roman Polanski: *Kés a vízben* (1958), Andrzej Wajda: *Hamu és gyémánt* (1958)

Ajánlott film: Jerzy Skolimovski: *Sorompó* (1966) (online: <https://35mm.online/en/vod/feature-films/barrier>)

Szovjetunió

Kötelező filmek: Andrej Tarkovszkij: *Iván gyerekkora* (1962), Marlen Hucijev: *Mi,*

húszévesek (1963)

Ajánlott film: Grigorij Csuhráj: *Ballada a katonáról* (1959)

Magyarország I.

Kötelező filmek: Szabó István: *Álmodozások kora* (1966), Sára Sándor: *Feldobott kő* (1968)

Ajánlott film: Mészáros Márta: *Eltávozott nap* (1968)

Magyarország II.

Kötelező filmek: Sándor Pál: *Bohóc a falon* (1967), Gaál István: *Sodrásban* (1964)

Ajánlott film: Rózsa János – Kardos Ferenc: *Gyerekbetegségek* (1966)

Összegzés

Kurzus teljesítésének követelményei: Minden órán rövid filmismereti teszt lesz a megnézendő filmekből! Minden hallgatónak kötelező megtartania egy prezentációt, melyet azután közös filmelemzés követ! A kurzus zárthelyi dolgozattal zárul.
Maximum három hiányzás megengedett.

Elsajátítandó kompetenciák és módszerek Tudás: ismereteket szerez a mozgókép mibenlétéről, történetéről és társadalmi szerepéről.
Képesség: alkalmasak a szövegfeldolgozás, a filmelemzés és -értelmezés, valamint a kritikai elsajátítás technikáinak alkalmazására.
Attitűd: nyitott a párbeszédre. Kritikus gondolkodás jellemzi. Nyitott más kultúrákra, a kulturális és vallási sokszínűségre.
Autonómia és felelősség: véleményét körültekintően alakítja ki, tájékozódik és felelősséget vállal saját álláspontjáért.

Kötelező irodalom: Általános

Bordwell, David-Thompson, Kristin: *A film története*. Budapest: Palatinus, 2007. pp. 443-505.

Paul, David W.: Introduction: Film Art and Social Commitment. In: Paul, David W. (ed.): *Politics, Art and Commitment in the East European Cinema*. UK: Palgrave Macmillan, 1983. pp. 1-25.

Imre Anikó: *East European Cinemas in new perspectives*. In: Imre Anikó (ed): *East European Cinemas*. New York: Routledge, 2005.

Kalmár Melinda: *Ennivaló és hozomány. A korai kádárizmus ideológiája*. Budapest: Magvető, 1998.

Kovács András Bálint: *A modern film irányzatai. Az európai művészfilm 1950–1980*. Budapest: Palatinus, 2005. pp.299-359.

Kovács András Bálint: *Új hullámok Európában. Filmvilág* (1986) No. 7. pp. 27-28.

Neiman, Susan: *Why grow up? Subversive thoughts for an infantile age*. New York: Farrar, Straus and Giroux, 2016.

Parvulescu, Constantin: Introduction. The Socialist Experience and Beyond. In: Parvulescu, Constantin: *Orphans of the East. Postwar Eastern European Cinema and the Revolutionary Subject*. Indiana University Press: 2015. pp. 10-25.

Szalóky Melinda: Somewhere in Europe. Exile and orphanage in Post world war Hungarian cinema. In: Anikó Imre: *East European Cinemas*. New York: Routledge, 2005.

Nouvelle vague

Kovács András Bálint: *Metropolis, Párizs*. Budapest: Képzőművészeti Kiadó, 1992. pp. 121–207.

Bikácsy Gergely: *Bolond Pierrot moziba megy*. Budapest: Héttorony Kiadó, 1992. pp. 147–158., 173–218.

Truffaut, Francois: *Önvallomások a filmről. Az újhullám*.

<http://www.c3.hu/~mediaokt/julesjim-4.htm>

Az angol újhullám

Takács Ferenc: Rövidtávfutók – Egy régi „új hullám” Angliából. *Filmvilág* (1986) No. 12. pp. 18-23.

Az ötvenes évek és az újhullám.

http://mmi.elte.hu/szabadbolcseszlet/mmi.elte.hu/szabadbolcseszlet/index428f.html?option=com_tanelem&id_tanelem=50&tip=0

A cseh újhullám

Gelencsér Gábor: A cseh és a szlovák új hullám (1963–1969)

http://mmi.elte.hu/szabadbolcseszlet/mmi.elte.hu/szabadbolcseszlet/indexb69a.html?option=com_tananyag&task=showElements&id_tananyag=48

Zalán Vince: *Film van, babám! A cseh új hullámról*. Budapest: Gondolat, 2016.

Zalán Vince (szerk.): *Tavaszi és nyári között. A cseh és szlovák film antológiája*.

Budapest: Budapest Film – Héttorony Könyvkiadó, 1990.

A lengyel újhullám

Nagy V. Gergő: Jerzy Skolimowski. Ezerarcú kívülálló.

https://filmvilag.hu/cikk.php?cikk_id=10960

Szűjártó Imre: A lengyel film

http://mmi.elte.hu/szabadbolcseszlet/mmi.elte.hu/szabadbolcseszlet/index122e.html?option=com_tanelem&id_tanelem=332&tip=0

A szovjet újhullám

Kovács András Bálint–Szilágyi Ákos: *Tarkovszkij. Az orosz film*

Sztalkere. Helikon: Budapest, 1997.

(Online: <https://szilagyiakos.hu/konyvek/TARKOVSZKIJ-KoNYV.pdf>) pp. 5-33, 69-80.

Margócsy István: A negyvenegyedik és a többiek. Az Olvadás filmjei.

Filmvilág (1987) No. 6. http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=5254

Hollywoodi Reneszánsz

Pápai Zsolt: *Hollywoodi Reneszánsz - Formatörténet és európai*

hatáskapcsolatok a hatvanas-hetvenes években. Budapest: Gondolat Kiadó, 2020.

A magyar újhullám

Gelencsér Gábor: Oldások és kötések. Alkotói poétikák a hatvanas évek magyar filmművészetében. In: Gelencsér Gábor (ed.): *Az eredendő máshol. Magyar filmes szövegek*. Budapest: Gondolat Kiadó, 2014. pp. 32–45.

György Péter: *Kádár köpönyege*. Budapest: Magvető, 2005. pp.13-81.

Horváth Sándor: *Kádár gyermekei. Ifjúsági lázadás a hatvanas években*. Budapest: Nyitott Könyvműhely, 2009. pp.10-18.

Milojev-Ferkó Zsanett: *Szemüvegesek és Harlekinek. Felnövekedéstörténetek a magyar új hullámban*. *Metropolis* (2024) no. 4. pp. 8-19.

Varga Balázs: *Párbeszédnek kora. A hatvanas évek magyar filmje*. In: Rainer M. János (ed.): *A „hatvanas évek” Magyarországon*. Budapest: 56-os Intézet, 2004. pp. 427–446.
